

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

Regionální pracoviště Střední Čechy

Ing. Tomáš Just

Konference Vodní toky 2018
Hradec Králové, 21.11.2018

**Návrh a provádění revitalizačních staveb
s ohledem na průběh jejich dalšího vývoje
a náročnost údržby**

Na začátek dobrá zpráva:

Příroda většinou pracuje pro nás.

*Revitalizace Stropnice pod Novými Hrady
Dokončení výstavby 2014*

*Ještě v roce 2014 revitalizaci vhodně doformátovala
menší povodeň*

Jaro 2018

**Obavy z destrukce revitalizačních koryt
se většinou nepotvrzují.**

*Mlýnský potok na Šumavě;
1999*

duben 2018

Pomoc přírody někdy až překvapí:

*Revitalizace Lukovského potoka
v suché povodňové nádrži Žichlínek; 2008*

Lukovský potok; jaro 2018

Hlavní otázky následného vývoje a údržby revitalizací:
bezkolizní provoz
udržení funkčnosti díla
zajištění udržitelnosti dotačního projektu:

- standard a nadstandard údržby
- aby nenastal morfologicky nepříznivý vývoj koryta
- co s morfologicky příznivým vývojem vodního toku?
- náročnost údržby výsadeb dřevin
- náročnost údržby „kulturních prvků“ revitalizací

Hlavní otázky následného vývoje a údržby revitalizací:

- standard a nadstandard údržby
  - ➔ oprávněný nadstandard správně popsat a zabezpečit
- aby nenastal morfologicky nepříznivý vývoj koryta
  - ➔ dobře to navrhnout a postavit
- co s morfologicky příznivým vývojem vodního toku?
  - ➔ dopředu správně vymezit
- náročnost údržby výsadeb dřevin
  - ➔ spíše podporovat samovolnou obnovu porostů
  - ➔ když sázet, tak méně a kvalitně
- náročnost údržby „kulturních prvků“ revitalizací
  - ➔ kdo je tam chce, ať se o ně stará

1. Standard údržby:

Volná krajina → přírodě blízký vodní tok (vodní tok s přirozeným korytem) →

→ **nízkoúdržbová revitalizace**

- případné korekce nepříznivého vývoje koryta (zejm. zahlubování)
- nezbytná údržba výsadeb dřevin
- uklízení odpadků

Sekání trávy?...Kdo chce, ať si vezme kosu a běží tam.....

*Pravonín –
revitalizace
z roku 2001
v roce 2018*

Nadstandard údržby:

- intravilánový ➔ ➔ obec
- ekologický ➔ ➔ ten, kdo zvláštní péči požaduje

Revitalizace Litovického potoka v Hostivicích; 2017

- **charakter, nároky a způsoby provádění následné péče popsat v dokumentech projektu**
- **nadstandard smluvně zajistit**

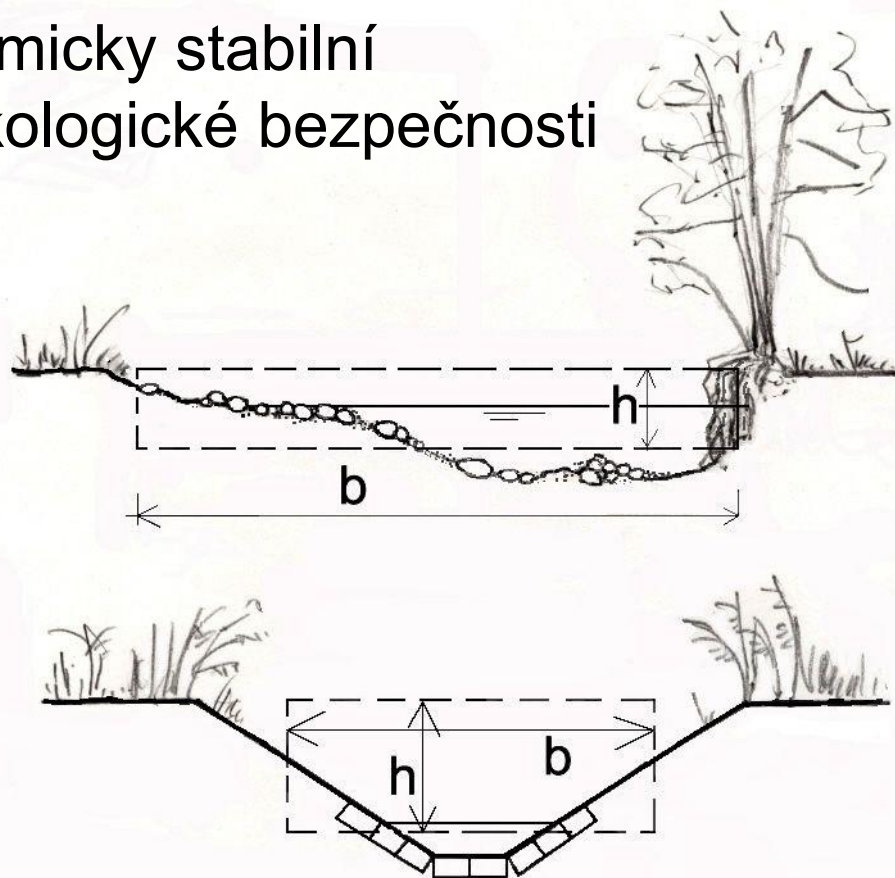

2. Předejít nevhodnému vývoji koryta

Revitalizaci navrhovat

- se znalostí říční morfologie
- v rámci možností jako dynamicky stabilní
- na straně morfologické a ekologické bezpečnosti

**Mít připravena rozumná
korekční opatření
a stanoveny podmínky
jejich aktivace.**

Návrh na straně morfologické a ekologické bezpečnosti:

Koryto (meandrující) oproti hydromorfologickému optimu

- mělčí a méně kapacitní
- více zvlněné
- více štěrku a kamene do dna

Zde je mimo jiné řešení nejistoty reálného provedení i morfologicky optimálního návrhu (absence přirozených stabilitních faktorů,...).

V projektu dát prostor pro optimalizaci během provádění

- detailní řešení rozpracovávat jenom vzorově
- volitelné rozměry udávat v přiměřeně volných intervalech hodnot (➔ šířka koryta)
- individuální prvky podléhající vývoji navrhovat schématicky (➔ předejít potížím při kontrole udržitelnosti)

Správně nastavit běžné polohy hladiny vody v korytě vzhledem k okolnímu terénu

Revitalizace Boreckého potoka u Vlašimi; 2005

cca 2007

cca 2010

jaro 2018

Pozor na citlivá místa revitalizace:

- nevnučovat koryto mimo údolnicovou polohu
- křížení starého a nového koryta
- větvení koryta – s vědomím, že jde o nestabilní prvek
- stabilizace spádu na dolním okraji revitalizace

*Revitalizace Dunaje
Hundersingen; 2014*

Vyhnout se technicky a revitalizačně nevhodným prvkům a konstrukcím

3. Jak zabezpečit morfologicky příznivý vývoj revitalizovaného vodního toku

- **revitalizovat širší říční/potoční pás**
- **jako pevnou část stavby definovat tento pás (koryto, resp. kyneta se může vyvíjet do stran)**
- **meze vývoje co nejlépe popsat v dokumentech revitalizace (nezapomínat na provozní řád)**

Revitalizace říčního/potočního pásu:

⇔ **jako pevná část stavby se vymezuje říční pás,
koryto se v něm může vyvíjet**

➔ menší problémy se zamokřením a zaplavováním
pozemků říčního pásu

➔ prostor pro nekonfliktní vývoj koryta

Vývoj revitalizační stavby je vhodné předjímat již v PD a v povolovacích dokumentech:

- ➔ zřetelnější vymezení podmínek údržby a korekcí stavby
- ➔ vývoj nevyvolává „vodoprávní rozpaky“
- ➔ předjímané změny stavby nebudou kontrolami vnímány jako porušení podmínek udržitelnosti

Revitalizace Rokytky, Hloubětín, 2014

4. Náročnost údržby výsadeb dřevin

Výsadba
se často nepovede.

Přirozená
sukcese výsadbu
často dožene
a předežene.

Revitalizace Pekelského potoka u Zdislavic; 2006

jaro 2018

- sázet jenom to, co nevyroste samo (obohacení kvalitnějšími dřevinami, ozeleňování nepříznivých poloh,...)
- kvalitní návrh ozelenění
- nekompromisně vysoká kvalita provádění
- využívat ozeleňování vegetativním vrbovým materiálem
- **podporovat žádoucí samovolnou sukcesi**
(a předem bránit té nežádoucí – invaze)

Revitalizace Loděnického potoka u Nenačovic; 2014

Léto 2017

Podpora samovolné porostní sukcese:

- obnažené drsné povrchy neúživných substrátů
- nehumusovat, neosévat tráváním semenem
- staveništní povrchy vystavit náletu semen nejlépe na zimu (olšový nálet)

Prevence invazí – náročné!

- ohrožený povrch hned souvisle ovrbovat ?

5. Náročnost údržby a rizika provozování „kulturních prvků“

Přírodní prvky srůstají s prostředím, kulturní prvky chátrají.

- Kdo to chce, musí se o to pak starat.
- Méně je obvykle více.
- Zdravý rozum, ohled na skutečné potřeby.
- Bezpečnost, právní odpovědnost za škody

*revitalizace Vilseck – hmyzí hotel
a ornitologická pozorovací plošina;
2016*

Beilngries – stupákový přechod; cca 2014

**Nechceme cyklostezky, blokující revitalizace břehů
nebo vytvářející náspy v nivách.**

Konec pásma
Děkuji za pozornost
tomas.just@nature.cz